

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEEK
MICHAL BOBEK
esitatud 27. oktoobril 2016¹

Kohtuasi C-551/15

**Pula Parking d.o.o.
versus
Sven Klaus Tederahn**

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Općinski sud u Puli-Pola (Pula linnakohus, Horvaatia))

Liidu õiguse ajaline kohaldamine — Teenuste osutamise leping — Riigi või kohaliku omavalitsuse omandis oleva üksuse ja eraõigusliku isiku leping — Acta iure imperii — Määruse (EL) nr 1215/2012 reguleerimisala — Notariaalsed ja õigusemõistmise funktsioonid — Mõiste „kohus“

I. Sissejuhatus

1. S.K. Tederahn (edaspidi „kostja“) elab Saksamaal. 2010. aastal parkis ta oma auto Horvaatia linnas Pulas asuval parkimiskohal. Ta ei maksnud parkimistasu. Viis aastat hiljem taotles parkimist korraldama volitatud linna äriühing Pula Parking d.o.o. (edaspidi „Pula Parking“ või „hageja“) Horvaatia notarilt täitedokumendi väljastamist kostja vastu. Kostja esitas täitedokumendile vastuväite. Vastavalt tavalisele siseriiklikule menetlusele suunati asi seejärel edasi pädevale siseriiklikule kohtule, Općinski sud u Puli-Polale (Pula linnakohus Horvaatia), mis on käesolevas asjas eelotsusetaotluse esitanud kohus.

2. Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib kindlaks teha, kas käesolev kohtuasi kuulub määruse (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (edaspidi „määrus“)² kohaldamisalasse. Konkreetselt esitab ta kaks küsimust. Esiteks, kuivõrd hageja on linna omandis olev ja linna volitatud äriühing, siis kas asi on hõlmatud mõistega tsiviil- ja kaubandusajad? Teiseks, kas määrus, mis käsitleb „kohtuotsuseid“, mille on teinud „kohus“, hõlmab täitedokumente väljastavaid Horvaatia notareid?

1 — Algkeel: inglise.

2 — Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määrus (ELT 2012, L 351, lk 1).

II. Õiguslik raamistik

A. *ELi õigus*

1. Määrus nr 1215/2012

3. Määruse põhjendustes on märgitud järgmist:

„10. Käesoleva määruse reguleerimisala peab hõlmama kõiki peamisi tsiviil- ja kaubandusasju peale teatavate selgelt määratletud asjade, [...]

[...]

15. Kohtualluvuse eeskirjad peaksid olema hästi prognoositavad ning lähtuma põhimõttest, et tavaliselt on kohtualluvus seotud kostja alalise elukohaga. [...]

16. Lisaks kostja alalisele elukohale peaks kohtualluvuse määramisel olema ka muid aluseid, mis toetuksid tihedale seosele kohtu ja menetluse vahel või aitaksid kaasa tõrgeteta õigusemõistmisele. [...]"

4. Määruse artikli 1 lõikes 1 on sätestatud:

„1. Käesolevat määrust kohaldatakse tsiviil- ja kaubandusasjade suhtes igat liiki kohtutes. Eelkõige ei kohaldata seda maksu-, tolli- ja haldusasjade suhtes ega riigi vastutuse suhtes tegevuse või tegevusetuse eest riigivõimu teostamisel (*acta iure imperii*).“

5. Artikli 1 lõige 2 välistab määruse kohaldamisalast rea valdkondi, sealhulgas pankrotimenetluse, sotsiaalkindlustuse, vahekohtumenetluse, ülalpidamiskohustused ning testamendid ja pärimise.

6. Artiklis 2 sätestatud määratluste loetelu sisaldab muu hulgas järgmisi määratlusi:

„a) „kohtuotsus“ – liikmesriigi kohtu lahend, sealhulgas dekreet, määrus, otsus või täitedokument, samuti kohtuametniku otsus kohtukulude kohta.

III peatüki kohaldamisel hõlmab „kohtuotsus“ ajutisi meetmeid, sealhulgas kaitsemeetmeid, mille on määranud käesoleva määruse kohaselt asja sisuliseks arutamiseks pädev kohus. See ei hõlma ajutisi meetmeid, sealhulgas kaitsemeetmeid, mille kohus on määranud, ilma et kostjat oleks kohtuistungile kutsutud, välja arvatud juhul, kui meetme määramise otsus on kostjale kätte toimetatud enne täitmisele pööramist.“

7. Artiklis 3 on määratletud:

„Käesoleva määruse kohaldamisel hõlmab „kohus“ järgmisi ametiasutusi asjades, milles neil on pädevus lahendada käesoleva määruse reguleerimisalasse kuuluvaid küsimusi:

a) Ungaris lihtmenetluses tehtud maksekäskude (fizetési meghagyásos eljárás) puhul notarit (közjegyző);

b) Rootsis lihtmenetluses tehtud maksekäskude (betalningsföreläggande) ja otsustatud elatisabi (handräckning) puhul Rootsi täiteametit (Kronofogdemyndighet).“

8. Artiklis 4 on sätestatud üldreegel, et pädevad on selle liikmesriigi kohtud, kus on kostjate alaline elukoht.

9. Artikli 7 lõike 1 punktis a on sätestatud, et lepinguid puudutavates asjades võib kostja vastu esitada hagi selle paiga kohtusse, kus tuli täita asjaomane kohustus. Artikli 7 lõike 1 punkt b täpsustab, et müügi puhul käsitatakse kohustuse täitmise kohana seda kohta liikmesriigis, kus lepingu kohaselt kaubad üle anti või kus need oleks tulnud üle anda. Teenuste osutamise puhul on selleks koht liikmesriigis, kus lepingu kohaselt teenuseid osutati või kus neid oleks tulnud osutada. Artikli 7 lõike 1 punktis c on sätestatud, et kõikidel muudel juhtudel kohaldatakse artikli 7 lõike 1 punktis a sätestatud üldreeglit.

10. Artikli 24 lõike 1 teises lõigus on sätestatud, et menetluste puhul, mille esemeks on kinnisasja üürimine maksimaalselt kuueks kuuks, on pädevad ka selle liikmesriigi kohtud, kus asjaomane kinnisasi asub.

11. Artiklis 66 on sätestatud, et määrust kohaldatakse 10. jaanuaril 2015 või pärast seda algatatud kohtumenetluste suhtes.

B. Siseriiklik õigus

1. Täitemenetluse seadus

12. Täitemenetluse seaduse (Ovršni zakon)³ artikli 278 kohaselt lahendavad notarid ametlike dokumentide alusel esitatud täitemenetluse algatamise avaldused kooskõlas selle seaduse sätetega.

13. Täitemenetluse seaduse artikli 279 lõiked 1 ja 3 näevad ette, et täitemenetluse algatamise osas on territoriaalselt pädev see notar, kelle asukoht on sellel territooriumil (maakond), kus on võlgniku, kelle suhtes täitmist taotletakse, elu- või asukoht. Kui avaldus on esitatud notarile, kes ei ole territoriaalselt pädev, peab kohus selle avalduse tühistama.

14. Eelotsusetaotluses märgitakse, et täitemenetluse seaduse artikli 282 lõike 3 kohaselt edastab notar, kellele ettenähtud tähtaja jooksul esitatakse nõuetekohane ja põhjendatud vastuväide tema täitedokumendile, toimiku läbivaatamiseks pädevale kohtule, kes teeb vastuväide kohta otsuse vastavalt nimetatud seaduse artiklitele 57 ja 58.

2. Parkimismäärused

15. Eelotsusetaotluse kohaselt on parkimine avalikel parkimiskohtadel Pulas reguleeritud 16. detsembri 2009. aasta määrusega parkimistasude kogumise ja parkimisjärelvalve kohta⁴ (edaspidi „parkimismäärus“), mida on muudetud 11. veebruaril 2015. aastal⁵.

16. Parkimismääruse artikli 1 lõikes 2 on sätestatud, et tehnilised ja korralduslikud ülesanded, tasu võtmine, järelvalve sõidukite parkimise üle, hooldus ja koristamine ning samuti muud ülesanded avalikes tasulistes parklates usaldatakse äriühingule Pula Parking. See äriühing on kohaliku omavalitsuse äriühing, mille omanik on Pula linn.

3 — Narodne novine (Riigi Teataja) nr 112/12, 25/13, 93/14.

4 — Službene novine Grada Pule (Pula Linna Ametlikud Teadaanded nr 21/09).

5 — Službene novine Grada Pule (Pula Linna Ametlikud Teadaanded nr 03/15).

17. Edasi sätestatakse parkimismääruses, et parkimiskohtade kasutajad sõlmivad lepingu Pula Parkinguga, neile väljastatakse 24 tundi kehtiv parkimispilet ning nad loetakse nõustunuks kohalduvate üldtingimustega. Kasutajatel on 8 päeva aega parkimispileti eest tasumiseks, pärast seda lisanduvad seaduses sätestatud viivis ja kulud.

III. Faktilised asjaolud, menetlus ja eelotsuse küsimused

18. Kostja parkis 8. septembril 2010 oma autot avalikul parkimiskohal Pula linnas Horvaatia rannikul. Lahkumisel jättis kostja maksmata 100 Horvaatia kuna (umbes 13 eurot) suuruse tasu, mille ta oli kohustatud maksma parkimise päevapileti eest. Samuti ei maksnud ta seda tasu ettenähtud kaheksa päeva jooksul enne summalt viivisearvestuse alustamist.

19. Horvaatia ühines 1. juulil 2013 Euroopa Liiduga.

20. Hageja, äriühing Pula Parking, mis on Pula linna omandis ja mida on haldusorgani otsusega volitatud haldama asjaomast parkimiskohta, algatas 27. veebruaril 2015 kõnealuse võla sissenõudmise. Nimetatud kuupäeval taotles hageja „ametliku akti“ alusel Pula linnas tegutsevalt notarilt täitedokumendi väljaandmist kostja vastu 100 Horvaatia kuna peale. Selleks aktiks oli väljavõte hageja raamatupidamisest, milles oli kirjendatud kostja võlg.

21. Täitedokument anti välja 25. märtsil 2015. Kostja vaidlustas selle 21. aprillil 2015 ning vastavalt täitemenetluse seaduse artikli 282 lõikele 3 anti asi üle eelotsusetaotluse esitanud Općinski sud u Puli-Polale (Pula linnakohus). Kostja väitis selles kohtus, et asjaomane notar ei olnud *ratione materiae* või *ratione loci* pädev andma ametliku akti alusel välja täitedokumenti teiste liidu liikmesriikide kodanike suhtes.

22. Neil asjaoludel otsustas Općinski sud u Puli-Pola (Pula linnakohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„(1). Kas kohtuvaidluse poolte vaheliste suhete õiguslikku laadi arvestades on kohtuasja suhtes kohaldatav määrus (EL) nr 1215/2012?

(2). Kas määruse [...] nr 1215/2012 kohaldamisala hõlmab ka notarite pädevust Horvaatia Vabariigis?“

23. Kirjalikud seisukohad on esitanud hageja, kostja, Horvaatia, Saksamaa ja Šveitsi valitsus ning Euroopa Komisjon. Kirjalikus menetluses osalenud menetlusosalised, välja arvatud Saksamaa ja Šveitsi valitsus, esitasid samuti suulisi seisukohti kohtuistungil 14. juulil 2016.

IV. Hinnang

A. Vastuvõetavus

1. Eelotsusetaotluse kooskõla Horvaatia õigusega

24. Kostja väidab, et eelotsusetaotlus tuleb jätta läbi vaatamata, kuna see ei vasta Horvaatia õiguse nõuetele. Sellega seoses märgib kostja eeskätt, et eelotsusetaotlus on esitatud kirja ja mitte kohtumääruse vormis. Kostja lisab, et ta on vaidlustanud eelotsusetaotluse siseriiklikes kohtutes.

25. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei uuri Euroopa Kohus, „kas otsus eelotsusetaotlus esitada on vastu võetud kohtukorraldust ja -menetlust reguleerivate riigisiseste õigusnormide kohaselt. Euroopa Kohus peab lähtuma liikmesriigi kohtu esitatud eelotsusetaotlusest, kui seda ei ole siseriiklikus õiguses sätestatud võimaliku edasikaebemenetluse käigus tühistatud“.⁶

26. Seega kinnitab eelviidatud kohtupraktika seoses eelotsusetaotluse teatava vormiga, et see on ainuüksi siseriiklike kohtute kaalutusõiguse küsimus. Lisaks, mis puudutab võimalikku edasikaebust eelotsusetaotluse peale siseriiklikul tasandil, ei ole Euroopa Kohtule teatatud, et käesoleva asja eelotsusetaotlus oleks tühistatud. Samuti ei ole Euroopa Kohus saanud mingit ametlikku teadet edasikaebuse kohta. Seega on Euroopa Kohus pädev asja menetlema, kuni eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole Euroopa Kohtule teatanud, et ta soovib oma eelotsusetaotluse tagasi võtta.⁷

27. Neil põhjustel ei sea ükski kostja eeltoodud argumentidest küsimuse alla käesolevat siseriikliku kohtu taotlust.

2. ELi õiguse ajaline kohaldatavus

28. Vaidlusalune lepinguline suhe pärineb 8. septembrist 2010. Horvaatia ühines Euroopa Liiduga alles 1. juulil 2013. Määrus nr 1215/2012 jõustus 10. jaanuaril 2015. Neil asjaoludel tekib küsimus, kas määrus on ajaliselt kohaldatav.

29. Vastavalt Horvaatia ühinemisakti (edaspidi „ühinemisakt“)⁸ artiklile 2 muutus liidu õigus Horvaatias vahetult kohaldatavaks 1. juulil 2013.⁹

30. Määruse artiklis 66 on sätestatud, et määrust kohaldatakse „10. jaanuaril 2015 või pärast seda algatatud kohtumenetluste [...] suhtes“.

31. Käesolevas asjas alustati täitemenetlust 27. veebruaril 2015. Vastuväide sellele menetlusele esitati 21. aprillil 2015.

32. Eeltoodust järeldub, et määruses sisalduvad kohtualluvuse ja täitmise eeskirjad olid Horvaatias täielikult kohaldatavad asjakohasel, see tähendab menetluse algatamise ajal, loetagu selleks siis 27. veebruari 2015 või 21. aprilli 2015.

33. Tähtsust ei oma asjaolu, et käesolev täitemenetlus põhineb faktilistel asjaoludel, mis leidsid aset enne Horvaatia ühinemist. Nagu olen mujal selgitanud, lubab liidu õiguse vahetu õigusmõju põhimõte kestvussuhetele nende suhete etteulatuvat muutmist.¹⁰ Käesoleva eelotsuseasja kontekstis on veelgi olulisem see, et täite- ja menetluseeskirjade puhul on loomulik, et uued liidu eeskirjad on kohaldatavad ka teatavate enne ühinemist aset leidnud faktiliste asjaolude suhtes. On tavaline, et sissenõutavaks muutunud nõuete täitmise suhtes kehtivad täitmismenetluse algatamise hetkel kehtivad eeskirjad ja mitte menetlusreeglid, mis kehtisid täitmise aluseks oleva lepingu sõlmimise ajal.

6 — Kohtuotsus, 11.7.1996, SFEI jt (C-39/94, EU:C:1996:285, punkt 24); vt ka kohtuotsus, 14.1.1982, Reina (C-65/81, EU:C:1982:6, punkt 7) ja kohtuotsus, 11.4.2000, Deliège (C-51/96 ja C-191/97, EU:C:2000:199, punkt 29).

7 — Kusjuures rõhk on *eelotsusetaotluse esitanud* kohtu otsusel ja mitte tingimata *apellatsioonikohtu* omal. Kooskõlas Euroopa Kohtu praktikaga peab eelotsusetaotluse esitanud kohus tegema järeldused võimalikust otsusest, mis tehakse eelotsusetaotluse esitamise otsuse peale esitatud kaebuse läbivaatamisel – vt kohtuotsus, 16.12.2008, Cartesio (C-210/06, EU:C:2008:723, eelkõige punktid 93 ja 97).

8 — Akt Horvaatia Vabariigi ühinemistingimuste ning Euroopa Liidu lepingus, Euroopa Liidu toimimise lepingus ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingus tehtavate muudatuste kohta (ELT 2012, L 112, lk 21).

9 — Kui ühinemisaktis ega selle lisades ei ole sätestatud teist tähtaega. Käesolevas asjas ei ole sellekohased erandid kohaldatavad.

10 — Vt minu ettepanek, kohtuasi Nemeč (C-256/15, EU:C:2016:619, punktid 25–44).

34. Seda järeldust kinnitab Euroopa Kohtu praktika liidu eeskirjade ajalise kohaldamise kohta kohtualluvuse ja täitmise suhtes. Nii näiteks käsitles Euroopa Kohus kohtuasjas Collin¹¹ olukorda, kus tööleping oli sõlmitud ja lõpetatud enne määruse eelkäijaks oleva Brüsseli konventsiooni jõustumist.¹² Menetlus algatati pärast selle jõustumist. Euroopa Kohus kinnitas, et selleks, et kohtualluvuse ja täitmise eeskirjad oleksid kohaldatavad, „on oluline vaid [...] see, et kohtumenetlus on algatatud pärast [määruse jõustumiskuupäeva]“.¹³

35. Vaidlustades käesolevas asjas liidu õiguse ajalise kohaldatavuse, tugineb kostja Euroopa Kohtu määrusele kohtuasjas VG Vodoopskrba.¹⁴ Selles asjas ei pidanud Euroopa Kohus ennast pädevaks, ent seetõttu, et eelotsusetaotluse esitanud kohus taotles liidu õigusnormi tõlgendamist seoses materiaalõiguslike sätetega lepingus, mis oli sõlmitud ja ilmselt osaliselt täidetud enne Horvaatia ühinemist Euroopa Liiduga. See oleks võinud kaasa tuua minevikus enne ühinemist toimunud sündmuste uuesti hindamise. Seevastu käesolev asi puudutab pelgalt ilmselt võlgnetava summa (käimasolevat ja oma laadilt tulevikku suunatud) täitmist, mille menetlus on selgelt algatatud pärast ühinemist.

36. Neil põhjustel olen seisukohal, et Euroopa Kohus on ajaliselt pädev vastama eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimustele, mis käsitlevad määruse nr 1215/2012 tõlgendamist.

3. Teise küsimuse hüpoteetiline laad

37. Seoses siseriikliku kohtu teise küsimusega tekib küsimus, kas see võib olla hüpoteetiline. Käsitlen seda allpool käesoleva ettepaneku punktides 56–61, selle küsimuse üldise hinnangu osana.

B. Sisu

1. Esimene küsimus

38. Siseriiklik kohus küsib, kas käesolev kohtuasi kuulub määruse kohaldamisalasse. Sellega seoses viitab ta „kohtuvaidluse poolte vaheliste suhete õiguslikule laadile“. Saan sellest aru nii, et siseriiklik kohus soovib kindlaks teha, kas kohtuasi on hõlmatud mõistega „tsiviil- ja kaubandusasjad“, võttes arvesse asjaolu, et hageja on riigi ja kohaliku omavalitsuse omandis ja selle poolt volitatud, ning asjaomase lepingu liiki.

39. Alljärgnevatel põhjustel olen seisukohal, et kindlasti kuulub.

11 — Kohtuotsus, 13.11.1979, Sanicentral vs. René Collin (C-25/79, EU:C:1979:255, punkt 6). Määruse nr 1215/2012 eellaste, nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (ELT 2001, L 12, lk 1) ja Brüsseli 27. septembri 1968. aasta konventsiooni kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (ELT 1978, L 304, lk 36) alusel välja kujunenud kohtupraktika kehtib samaväärselt ka määruse nr 1215/2012 puhul, kui asjaomaseid sätteid „võib pidada samaväärseks“. Vajadust tagada nende instrumentide tõlgendamise järjepidevus tuletatakse meelde ka määruse nr 1215/2012 põhjenduses 34. Vt nt kohtuotsus, 11.4.2013, Sapir jt (C-645/11, EU:C:2013:228, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).

12 — Kohtuasjas Collin käsitleti Brüsseli konventsiooni, ent sellekohane praktika on ülekantav. Selle konventsiooni artikkel 54 nägi samuti sõnaselgelt ette selle kohaldamise menetlustele, mis algatatakse pärast selle jõustumist (vt käesolev ettepanek, 11. jooealune märkus). Vt äsjasemast ajast konkreetselt seoses määruse nr 1215/2012 ajalise kohaldamisega ning uute liikmesriikide ühinemisega kohtujuristi ettepanek, Kokott, kohtuasi Kostanjevec (C-185/15, EU:C:2016:397, punkt 24 jj).

13 — Laiema analoogia alusel on sama lähenemist kasutatud ka ühinemiseelsete (haldus)lõivude ühinemisejärgse täitmisele pööramise kontekstis – vt kohtuotsus, 14.1.2010, Kyrian (C-233/08, EU:C:2010:11).

14 — Kohtumäärus, 5.11.2014, (C-254/14, EU:C:2014:2354).

40. Mõiste „tsiviil- ja kaubandusasjad“ on liidu õiguse autonoomne mõiste.¹⁵ Selle kohaldamisala on „piiratud peamiselt asjaolude tõttu, mis iseloomustavad vaidluse poolte vaheliste õigussuhete laadi või vaidluse eset“.¹⁶

41. Käesolevas asjas rentis hageja kostjale parkimiskoha.

42. Kostja väidab oma seisukohtades, et põhikohtuasja poolte vaheline leping on rendileping ja mitte teenuste osutamise leping. See liigitus lühendaks kostja sõnul ka lepingul põhinevate hagide aegumistähtaega. Sellest lähtudes seab ta kahtluse alla Horvaatia notarite pädevuse siseriikliku õiguse alusel, väites, et Horvaatia õiguse kohaselt on rendilepingute suhtes pädevad kohtud.

43. Seda, milline väärtus neil väidatel on, peab kontrollima siseriiklik kohus. See ei mõjuta Euroopa Kohtu ees olevat küsimust, kas need lepingud kuuluvad mõiste „tsiviil- ja kaubandusasjad“ kohaldamisalasse määruse tähenduses.¹⁷

44. Põhimõtteliselt võivad nii rendilepingud kui ka teenuste osutamise lepingud kuuluda mõiste „tsiviil- ja kaubandusasjad“ kohaldamisalasse, mis peaks „hõlmama kõiki peamisi tsiviil- ja kaubandusasju peale teatavate selgelt määratletud asjade“.¹⁸ Erandeid tuleb tõlgendada kitsalt.¹⁹

45. Kahe eraõigusliku isiku vaheline parkimisleping kuulub tavaliselt tsiviil- ja kaubandusasjade valdkonda. Selle suhtes on aga väljendatud kahtlust, kuna hageja on kohaliku omavalitsuse omandis olev üksus ning talle on antud volitused haldusorgani aktiga.²⁰

46. Seetõttu tekib küsimus, kas see asjaolu välistab pooltevahelise suhte määruse kohaldamisalast.

47. Minu arvates ei ole see nii järgmistel põhjustel.

48. Määruse artikli 1 lõikes 1 on sõnaselgelt sätestatud, et seda ei kohaldata „maksu-, tolli- ja haldusasjade suhtes ega riigi vastutuse suhtes tegevuse või tegevusetuse eest riigivõimu teostamisel (*acta iure imperii*)“. Seda erandit on kinnitatud ja täpsustatud kohtupraktikas, mille kohaselt „jäävad riigiasutuste ja eraõiguslike isikute vahelised vaidlused määruse kohaldamisalast välja ainult siis, kui riigiasutus teostab avalikku võimu“.²¹

49. Käesolevas asjas ei viita miski sellele, et kõnealune parkimisleping oleks „*actum iure imperii*“ st avalikku võimu teostades koostatud akt. Tõsi, hageja on volitatud oma tegevuseks haldusorgani aktiga. Ent see tegevus – parkimiskohtade rentimine – on tavaline äritegevus. Pelgalt fakt, et selleks tegevuseks on volitus antud haldusorgani aktiga, ei liigitata seda automaatselt kategooriasse „*acta iure imperii*“. Kohtuasja toimikus ei viita miski sellele, et oma ülesandeid täites teostaks hageja volitusi, mis erinevad eraõiguslike isikute suhetele kohaldatavatest õigusnormidest.²² Eelotsusetaotluse kohaselt on sedasorti lepingute puhul erisuste puudumist kinnitanud ka Ustavni sud (Horvaatia konstitutsioonikohus).

50. Lisaks näib summa, mida hageja kostjalt nõuab, kujutavat endast tasu hageja poolt osutatud teenuse eest. Toimikus puudub mis tahes teave, et tegemist oleks karistuse või sanktsiooniga.

15 — Kohtuotsus, 15.2.2007, Lechouritou jt (C-292/05, EU:C:2007:102, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika).

16 — Kohtuotsus, 11.4.2013, Sapir jt (C-645/11, EU:C:2013:228, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika).

17 — See võib mõjutada konkreetset pädevuse alust määruuses (artikkel 7 on seotud teenuste osutamise lepingutega ning artikkel 24 kinnisaja üüri või rendiga), ent see ei mõjuta allpool esitatud analüüsi.

18 — Vt määruse põhjendus 10.

19 — Vt nt kohtuotsus, 23.10.2014, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-302/13, EU:C:2014:2319, punkt 27).

20 — Vt käesolev ettepanek, punkt 15 jj.

21 — Kohtuotsus, 1.10.2002, Henkel (C-167/00, EU:C:2002:555, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).

22 — Kohtuotsus, 1.10.2002, Henkel (C-167/00, EU:C:2002:555, punkt 30).

51. Seda järeldust ei sea kahtluse alla asjaolu, et hageja on täielikult avaliku sektori asutuse omandis olev äriühing. Selline omandisuhe ei ole võrdväärne olukorraga, kus asjaomane liikmesriik teostab avalikku võimu. See on veelgi enam nii siis, kui riigi omandis olev üksus käitub nagu vastaval turul tegutsev mis tahes ettevõtja.²³

52. Eeltoodud põhjustel teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata siseriikliku kohtu esimesele küsimusele järgmiselt: määrus nr 1215/2012 on kohaldatav sellistes olukordades nagu käesolevas asjas, kus eraisik ja avaliku sektori asutuse omandis olev üksus on sõlminud parkimiskoha kasutamise lepingu, kui viimatinimetatu ei teosta oma avalikku võimu.

2. Teine küsimus

53. Teise küsimusega küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas määrus hõlmab ka „notarite pädevust Horvaatia Vabariigis“.

54. Siseriiklik kohus ei ole sõnaselgelt määratlenud määruse konkreetseid sätteid, mida ta seda küsimust esitades silmas pidas. Kokkuvõttes on aga küsimus selles, kas täitedokumenti väljastavaid Horvaatia notareid saab lugeda „kohtuotsuseid“ tegevateks „kohtuteks“ määruse tähenduses.

55. Alljärgnevatel põhjustel olen seisukohal, et notarid ei ole selles tähenduses „kohtud“.

a. Vastuvõetavus

56. Enne sisulist kaalumist tuleb kõigepealt sissejuhatuseks käsitleda vastuvõetavust.

57. Käesolevas asjas esitas kostja vastuväite notari täitedokumendile. Sellest tulenevalt anti menetlus üle Horvaatia kohtutele. Kuivõrd notar ei ole enam käesoleva vaidluse osas pädev, siis kas see asjaolu muudab siseriikliku kohtu teise küsimuse pelgalt hüpoteetiliseks ja seetõttu vastuvõetamatuks?

58. Minu seisukoht on, et ei muuda.

59. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt kehtib siseriikliku kohtu esitatud küsimuste suhtes asjakohasuse eeldus.²⁴ Euroopa Kohus võib siseriikliku kohtu esitatud eelotsusetaotluse tagasi lükata vaid siis, kui on ilmselge, et taotletud liidu õiguse tõlgendusel ei ole mingit seost põhikohtuasja asjaolude või esemega või kui arutatav probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada talle esitatud küsimusele tarviliku vastuse andmiseks vajalikud faktilised või õiguslikud asjaolud.

60. Käesolevas asjas ei ole minu meelest seda asjakohasuse eeldust üheselt ümber lükatud. Ei ole selge, millised oleksid tagajärjed siseriiklikule menetlusele, kui Euroopa Kohus vastaks teisele küsimusele eitavalt. Ühest küljest on võimalik, et sellisel vastusel ei oleks lõppkokkuvõttes mingit mõju, kuna asi on nüüd siseriikliku kohtu ja mitte enam notari menetluses. Teisest küljest on samaväärselt võimalik, et eitav vastus teisele küsimusele muudab kogu siseriikliku menetluse õigusvastaseks. Need on siseriikliku õiguse küsimused. Neid peab kaaluma siseriiklik kohus ja mitte Euroopa Kohus.

61. Olen seetõttu seisukohal, et teine küsimus on vastuvõetav.

23 — Kohtuotsus, 23.10.2014, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-302/13, EU:C:2014:2319, punkt 37).

24 — Vt hiljutine kohtuotsus, 11.11.2015, Pujante Rivera (C-422/14, EU:C:2015:743, punkt 20 ja seal viidatud kohtupraktika).

b. Sisu

i) Tähelepanekud seoses määruse nr 1215/2012 vastuvõtmisega, arvestades Horvaatia ühinemist

62. Mõiste „kohus“ ei ole määruses määratletud. Ent määruse artiklis 3 on konkreetselt sätestatud, et mõiste „kohus“ hõlmab Ungaris lihtmenetluses tehtud maksekäskude puhul Ungari notareid ning Rootsis lihtmenetluses tehtud maksekäskude ja otsustatud elatisabi puhul Rootsi täiteametit. Määruses puudub nendega sarnane säte, milles viidatakse täitedokumenti andvatele Horvaatia notaritele.

63. Määrus võeti vastu 12. detsembril 2012, mõned kuud enne Horvaatia ühinemist Euroopa Liiduga 1. juulil 2013, ent pärast teisese õiguse tehniliste muudatuste loetelu sisaldava ühinemisakti avaldamist 24. aprillil 2012.²⁵

64. Võib väita, et määruse vastuvõtmine sattus kahe tooli vahele: see võeti vastu liiga hilja, et teha selles ühinemisprotsessi raames tehnilisi muudatusi, ning liiga vara, et Horvaatia oleks saanud liidu liikmesriigina mõjutada selle sisu.

65. Sellest lähtuvalt väidab Horvaatia valitsus, et tal polnud lihtsalt võimalik lasta määruse artiklile 3 notareid lisada.

66. Ehkki ma mõistan määruse vastuvõtmise ajaga seotud praktilisi argumente, ma ei leia, et sellised kaalutlused peaksid mõjutama määruse kohaldamisala tõlgendust. Õiguskindluse põhimõte nõuab, et liidu õiguse sätete tõlgendamine peab põhinema nende sätete sõnastusel. Kui sõnastus on mitmeti mõistetav, tuleb need mitmeti mõistetavad lahendada sätte konteksti ja eesmärgi abil.

67. Ebatavalised asjaolud ei õigusta nende õigusaktide tõlgendamise üldreeglite kõrvalelükkamist. Erandlikud juhtumid sünnitavad halbu üldreegleid. Liikmesriigi väidetavatel kavatsustel, mille rikkus väidetavalt ära ajagraafik, ei tohiks lubada painutada liidu õiguse tõlgendamist, mis peab lõpuks olema ühtne kõikides liikmesriikides.²⁶

ii) Kas täitedokumenti väljastavad Horvaatia notarid on „kohtuotsuseid“ tegevad „kohtud“?

– Mõiste „kohus“ väljakujunenud määratluse puudumine

68. Määruses on mõiste „kohtuotsused“ määratletud väga laialt. See määratlus on fraasiga „ükskõik, kuidas seda nimetatakse“ selgelt lahutatud mis tahes siseriiklikest mõiste „kohtuotsus“ kategooriatest.²⁷ Lisaks kaldutakse teistes keeleversioonides kasutatama üldisemat terminit, mis on lähedasem laiemale ingliskeelsele terminile „otsus“ (näiteks *décision* (prantsuse keeles), *Entscheidung* (saksa keeles), *beslissing* (hollandi keeles), *rozhodnutí* (tšehhi keeles)). Määruses toodud selliste „otsuste“ näited on mitmekesised: „dekreet, määrus, otsus või täitedokument [...] otsus kohtukulude kohta“. Seega on „täitedokumendid“ sõnaselgelt hõlmatud.

69. Ent otsused on „kohtuotsused“ määruse tähenduses vaid siis, kui need on teinud „kohus“. ²⁸ Mõistet „kohus“²⁹ ei ole määruses määratletud.

25 — Vt ühinemisakti III lisa.

26 — Tuleb meenutada, et miski ei keela liikmesriigil taotleda selliste kavatsuste viimist siduvate õigusaktide koosseisu tavalise õigusloomemenetluse kaudu liidu tasandil.

27 — Kohtuotsus, 15.11.2012, Gothaer Allgemeine Versicherung jt (C-456/11, EU:C:2012:719, punkt 26 jj).

28 — Mõiste „kohtuotsus“ (horvaatia keeles „sudska odluka“) ise viitab selle asutuse laadile, kes peab taolise akti vastu võtma. Määruse artikli 2 punktis a sisalduv teine nõue, et kohtuotsused peavad pärinema „liikmesriigi“ kohtutelt, ei ole käesolevas asjas teemaks.

29 — Määruse ingliskeelses versioonis kasutatakse samas tähenduses termineid „kohus“ ning „kohus või tribunal“. Teen seda samamoodi ka käesolevas ettepanekus. Teised keeleversioonid on järjekindlamad ja püsivad ühe termini juures.

70. *Institutsioonilisest* vaatenurgast ei hõlmaks mõiste „kohus“ tavapärasem tähendus notareid, kes ei ole „kohtuorganid“,³⁰ st nad ei kujuta endast kohtusüsteemi osa.³¹ *Funktsionaalsemast* vaatenurgast tunnustab liidu õigus ka ise kohtu ja notari ülesannete „põhimõttelisi erinevusi“. ³² Ehkki notarid võivad teinekord erijuhtudel täita õigusemõistmise funktsioone, ei ole see nende tüüpiline ega peamine ülesanne. Sellest tulenevalt ei ole notarid isegi funktsionaalsemast vaatenurgast kohtud „ranges [igapäevases] mõttes“. ³³

71. Käesolevas asjas vähendab mõiste „kohus“ loomuliku tähenduse kaalu siiski selle mõiste tõlgete mitmekesisus teistes keeleversioonides. Nii näiteks on horvaatiakeelses versioonis „kohus“ (*sud*), prantsuskeelses versioonis „jurisdiktsioon“ (*jurisdiction*), hispaaniakeelses versioonis „jurisdiktsioonilised organid“ (*órgano jurisdiccional*), saksa keeles „kohus“ (*Gericht*), tšehhi keeles „kohus“ (*soud*), itaalia keeles „jurisdiktsioonilised asutused“ (*autorità giurisdizionale*).

72. Kuna nende terminite loomulikus tähenduses ei puudu mitmeti mõistetavus, kaalun allpool määruse konteksti ja eesmärgi kahte võtmeaspekti, enne kui pakun välja, kuidas käesoleva asjaga edasi minna.

73. Esiteks on õpetlik määruse artikkel 3. Selles on konkreetset nimetatud Ungari notarid ja Rootsi täiteamet kui „kohtud“ (teatavate aktide andmise osas) „käesoleva määruse kohaldamisel“.

74. Selline lähenemine näitab väga kõnekalt, et seadusandja ei pidanud Ungari notareid ja Rootsi täiteametit automaatselt mõiste „kohus“ kohaldamisalasse kuuluvaks.³⁴ Vastupidisel juhul poleks olnud mingit mõtet neid sõnaselgelt nimetada. Artiklit 3 tuleb kõige ilmsemalt lugeda kui mõiste „kohus“ loomuliku tähenduse teavat erandit või laiendust.

75. Seega, vastupidi sellele, mida väidab Horvaatia valitsus, ei tuleks artiklit 3 pidada pelgalt piiripealsete juhtumite täpsustamiseks. See on nii ka seetõttu, et nagu eespool märgitud, ei ole notarid (ja täiteametid)³⁵ „kohtud“ selle mõiste tavalises tähenduses. Lisaks, kui notarid oleksid tavaliselt hõlmatud mõistega „kohtud“, mida nad ei ole, siis ei oleks selge, miks on vaja seda fakti sõnaselgelt märkida ning ainult seoses Ungari notarite täidetava konkreetse funktsiooniga, ent mitte seoses muude funktsioonidega või teiste liikmesriikide notaritega.³⁶

76. Seetõttu näib määruse artiklite 2 ja 3 ülesehitus ja sõnastus kinnitavat notarite välistatust mõiste „kohus“ kohaldamisalast.

30 — Kohtuotsused, 2.6.1994, Solo Kleinmotoren (C-414/92, EU:C:1994:221, punkt 17) ja 14.10.2004, Mærsk Olie & Gas (C-39/02, EU:C:2004:615, punkt 45).

31 — Mõiste „kohtuotsus“ hõlmab teatavaid akte, mille on vastu võtnud „kohtuametnik“. Sellised ametnikud saab seega lugeda „kohtu“ osaks (vt kohtuotsus, 2.6.1994, Solo Kleinmotoren (C-414/92, EU:C:1994:221, punktid 16 ja 17). Ent käesolevas asjas on täitedokumentide andmine delegeeritud institutsioonilisest kohtusüsteemist *väljapoole* notaritele ning mitte *sisemiselt* kohtusüsteemi sees.

32 — Kohtuotsus, 1.10.2015, ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637, punkt 47).

33 — Vt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määruse (EL) nr 650/2012, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist (ELT 2012, L 201, lk 107), põhjendus 20.

34 — Akti vastuvõtmise dokumenteeritud menetluskäigust ei nähtu, miks artikkel 3 lisati.

35 — Mida juba nende nimest tulenevalt peetakse pigem täitevvõimu osaks erinevalt kohtutest. Paralleelses õigusaktis viidatakse neile kui „haldusametitele“ (vt käesolev ettepanek, 41. joonealune märkus).

36 — Märgin samuti, et Ungari notareid ei ole mainitud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 805/2004, millega luuakse Euroopa täitekorraldus vaidlustamata nõuete kohta (ELT 2004, L 143, lk 15), võrdväärse artikli 4 lõikes 7. Vt vastupidi ka käesoleva ettepaneku 33. joonealune märkus määruse nr 650/2012 põhjenduse 20 kohta.

77. Teiseks on asjakohased ka paralleelsed õigusaktid, mis käsitlevad kohtualluvust, tunnustamist ja täitmist konkreetsetes valdkondades (ning laiemalt tsiviilmenetluse asjades)³⁷. Neis instrumentides on kasutatud tervet rida erinevaid lähenemisi. Mitu neist sisaldavad mõiste „kohus“ sõnaselget määratlust, mis on lai ja varieeruv³⁸ (neis võib olla samuti kasutatud ja määratletud erinevaid termineid).³⁹ Teised ei määratle seda alusmõistet ennast, ent nendega kaasnevad täpsustused, näiteks loetelu konkreetsetest organitest, mida tuleb igal juhul „kohtuteks“ pidada.⁴⁰ Nii on see määruses nr 1215/2012.⁴¹

78. Mõte on siin selles, et liidu tsiviilõiguse valdkonnas on üksikute instrumentide vahel horisontaalsel tasandil vähe ühisjooni ning veelgi vähem ühtsust. Seetõttu ei vii süsteemne lähenemine meid kuigivõrd edasi. Mõiste „kohus“ sisu sõltub selgelt olulisel määral asjaomase üksikmeetme seadusandlikust kontekstist ja eesmärgist. Kui mõnel juhul on näha selget tahet anda konkreetne ja *ad hoc* määratlus, siis teistel juhtudel on kasutatud üldisemat ja määratlemata terminit (koos täpsustustega).

79. Seetõttu tuleks ilmselt kontekstist sõltuvate määratluste tervikuna ülekandmisega olla ettevaatlik. Samamoodi näib olevat liidu õiguses problemaatiline tuvastada mõiste „kohus“ üks kõikehõlmav tähendus.

80. Samas, nagu märgivad ka komisjon ja Horvaatia valitsus, on määruse artikli 2 punktis a kasutatud termin „kohus“ sama, mida on kasutatud ETLT artiklis 267. Seetõttu näib, et enamikus keeleversioonides on määruses kasutatud termin identne sellega, millega traditsiooniliselt tähistatakse üksusi, kes võivad esitada eelotsusetaotlusi Euroopa Kohtule.

81. ETLT artiklit 267 käsitlev kohtupraktika on rikkalik. Ent selle kohtupraktika hulgi ülekandmine tundub problemaatiline. See on kindlasti teataval määral võimalik,⁴² ent tuleb alati meeles pidada, et ETLT artiklis 267 oleva mõiste määratlus töötati välja erinevas kontekstis ja erineval eesmärgil. Siiski pakub ETLT artiklist 267 lähtuv lähenemine kasuliku lähtekoha. Lõppude lõpuks hõlmab see ju institutsiooni, mida võib nimetada „kohtuks“, põhiomadusi.

– Välja pakutud kaheosaline määratlus

82. Kuidas tuleks siis mõiste „kohus“ määratleda määruse nr 1215/2012 kontekstis? Kuidas peaksid siseriiklikud kohtud, mis peavad tunnustama ja täitma välisriigi üksuste poolt antud akte, kindlaks määrama, kas need üksused on „kohtud“?

37 — Vt nt määrus nr 805/2004 (Euroopa täitekorraldus), määrus nr 650/2012 (pärimine), tsiviil- ja kaubandusajade kohtualluvuse ning neid käsitlevate kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise Lugano 16. septembri 1988. aasta konventsioon (ELT 2007, L 339, lk 3); nõukogu 27. novembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000 (ELT 2003, L 338, lk 1); Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1896/2006, millega luuakse Euroopa maksekäsmenetlus (ELT 2006, L 399, lk 1); nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 4/2009 kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes (ELT 2009, L 7, lk 1); Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 606/2013 tsiviilasjades määratud kaitsemeetmete vastastikuse tunnustamise kohta (ELT 2013, L 181, lk 4) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. juuli 2007. aasta määrus (EÜ) nr 861/2007, millega luuakse Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus (ELT 2007, L 199, lk 1).

38 — Nt mõiste „kohus“ võib olla määratletud määruse kohaldamisala kaudu, nagu on tehtud määruse nr 2201/2003 artikli 2 lõikes 1 ning määruse nr 650/2012 artikli 3 lõikes 2. Mõlemal juhul on liikmesriikidel teatavad kohustused teatada komisjonile (kohtusüsteemi mittekuuluvad) asutused, mis on hõlmatud mõistega „kohus“ (määruse nr 650/2012 artikkel 79, määruse nr 2201/2003 artikkel 68). Teise lähenemise puhul kasutatakse otsust tuginemist liikmesriigi määratlustele (st kohtud on need asutused, mis on igas õiguskorras kohtuteks määratud). Nii on see Lugano konventsiooni artiklis 62, millele Saksamaa ja Šveitsi valitsus sõnaselgelt viitavad.

39 — Vt nt määruse nr 606/2013 artikli 3 punkt 4, milles on määratletud „väljaand(e)v(ad) asutus(ed)“ kui „õigusasutus(ed)“ ja teatavad muud asutused, mille otsused „võib õigusasutus läbi vaadata ja otsustel on samasugune õigusjõud ja õiguslikud tagajärjed nagu samas asjas tehtud õigusasutuse otsusel“.

40 — Määruses nr 861/2007 on kasutatud veel ühte lähenemist. Selles määruses puudub alusmõiste „kohus“ määratlus, ent määruse põhjendustest nähtub, et näiteks kõnealuse organi koosseisus peab olema üks kohtuniku kvalifikatsiooni omav isik ning kinni tuleb pidada õigusest õiglasele kohtumõistmisele ning järgida võistlevuse põhimõtet (põhjendused 9 ja 27).

41 — Nagu nähtub selle artiklist 3. Vt ka määrus nr 805/2004. Määruses nr 4/2009 ei ole määratletud mõistet „kohus“, ent selles märgitakse, et mõiste „kohus“ hõlmab „haldusasutusi“, mis on loetletud X lisas (see loetelu sisaldab Rootsi täiteametit).

42 — Vt kohtuotsus, 19.9.2006, Wilson (C-506/04, EU:C:2006:587, punktid 47 ja 48), milles ETLT artikli 267 alusel välja töötatud määratlus võeti üle teise õiguse tõlgendamiseks.

83. Konkreetset määruse nr 1215/2012 tarvis pakuksin mõistele „kohus“ kahetasandilist lähenemist, mille osadeks on:

- *institutsiooniline* põhimääratlus (mis põhineb lihtsal edasiviitel liikmesriikide tunnustatud kohtusüsteemidele), mida
- erandlikel juhtudel on korrigeeritud liidu õiguse *funktsionaalse* määratlusega (mis koosneb ELTL artiklist 267 tulenevatest kriteeriumidest, kusjuures neid tuleb kohaldada kitsalt).

84. Selline kahetasandiline lähenemine, mida võib lihtsalt nimetada „tingimuslikuks institutsiooniliseks määratluseks“ sobib minu arvates kõige paremini määruse nr 1215/2012 konkreetseks tõlgendamiseks. Ühest küljest võimaldaks see valdava osa igapäevaseid juhtumeid kiiresti menetleda. Teisest küljest võtaks see arvesse ka keerukamaid juhtumeid, mis tuleb lahendada, lähtudes Euroopa Kohtu olemasolevast kohtupraktikast, ehkki veidi täiendatud kujul.

85. Mõiste „kohus“ põhimääratlus peaks olema lihtne ja põhinema institutsioonilisel lähenemisel: „kohus“ on liikmesriigi kohtuorgan. Selline üksus on liikmesriigi kohtusüsteemi osa ning on sellisena tunnustatud.⁴³

86. Seda institutsionaalset lähenemist mõiste „kohus“ määratlusele toetab Euroopa Kohtu olemasolev kohtupraktika.⁴⁴ Euroopa Kohtu praktikas üldiselt isegi ei arutata fakti üle, et arutuse all olev üksus on „kohus“. Kui tuua näiteid kohtupraktikast, siis *muidugi* on „kohtud“ Ühendkuningriigi High Court of Justice (kõrgem kohus)⁴⁵, Madalmaade Arrondissementenrechtsbank (piirkonnakohus)⁴⁶ või Prantsusmaa Tribunal de Grande Instance (piirkonnakohus)⁴⁷.

87. Arutelu neis asjades keskendub pigem järgitud menetlusliigile ning sellele, kas tulemuseks olev akt on „kohtuotsus“ kõnealuse määruse artikli 2 punkti a tähenduses. Selles võidakse kahelda näiteks kuna menetlus toimub *ex parte* või on oma laadilt ajutise mõjuga. Ehk teisisõnu, „funktsionaalne“ või „menetluslik“ analüüs kuulub kohaldamisele peamiselt *akti* ja mitte selle vastu võtnud *institutsiooni* hindamisele.

88. Võib-olla kõige tähtsam on see, et mõiste „kohus“ institutsiooniline põhimääratlus ei ole mitte ainult kooskõlas selle mõiste loomuliku tähendusega, vaid kajastab ka kõige paremini määruse eesmärki. See eesmärk on õigusemõistmise vastastikune tunnustamine ning kiirus ja ennustatavus. See eesmärk nõuab lihtsust. Ilmselgelt ei ole selle saavutamiseks kohane juhtumipõhine analüüs. Samuti eeldab see usaldust. Kui mingi üksus on ilmselt (või ei ole ilmselt) dokumendi välja andnud liikmesriigi kohtusüsteemi osa, siis miks peaks dokumenti täitev liikmesriik seadma selle asjaolu kahtluse alla, kui just ei ole tegemist väga erandliku juhtumiga?⁴⁸

43 — Ehkki see ei ole käesoleva kohtuasja teema, ei tohiks selline määratlus põhimõtteliselt välistada selliseid mitme liikmesriigi ühiseid kohtuid nagu Beneluxi kohus (vt määruse põhjendus 11).

44 — Vt kohtuotsused, 2.6.1994, Solo Kleinmotoren (C-414/92, EU:C:1994:221, punkt 17) ja 14.10.2004, Mærsk Olie & Gas (C-39/02, EU:C:2004:615, punkt 45). Neis kohtuasjades kasutas Euroopa Kohus terminit „kohtuorgan“ ilmselt termini „kohus“ sünonüümina.

45 — Kohtuotsus, 2.4.2009, Gambazzi (C-394/07, EU:C:2009:219).

46 — Kohtuotsus, 14.10.2004, Mærsk Olie & Gas (C-39/02, EU:C:2004:615).

47 — Kohtuotsus, 21.5.1980, Denlauler (C-125/79, EU:C:1980:130).

48 — See muidugi ei ole otsustav ajaomase akti kvalifitseerimisel „kohtuotsuseks“.

89. Selle üldise eesmärgiga on seotud praktiline argument: kui kõnealuses määruses kasutatav mõiste „kohus“ oleks liidu õiguse autonoomne mõiste, kas siis ootaks Euroopa Kohus siseriiklikelt kohtutelt, et need kontrolliksid vastavust selle mõiste kõikidele elementidele igal üksikjuhul, milles taotletakse määruse alusel tunnustamist? Kas iga liikmesriigi X esimese astme kohtunik, kellelt taotletakse kohtuotsuse täitmist, peaks hakkama kontrollima, kas liikmesriigi Y esimese astme kohus, mis on asjaomase kohtuotsuse teinud, on seaduse alusel asutatud püsivalt tegutsev sõltumatu ja erapooletu kohtuorgan, mis järgib võistlevuse põhimõtet?

90. Mõistlik vastus on selgelt eitav. Seega peab põhilähenedamine olema institutsiooniline: tuleb lihtsalt eeldada, et liikmesriigi tavalise kohtusüsteemi osana toimivad kohtud on „kohtud“ kõnealuse määruse tähenduses, ilma et oleks vaja midagi täiendavalt eraldi kontrollida. Kordan veel kord, et siin on tegemist vastastikuse usaldusega: kui sina pead mingit asutust kohtuks, siis pean ka mina seda kohtuks, kui ei ole veenvalt ja selgelt tõendatud vastupidist.

91. Institutsionaalsel põhimääratlusel on veel üks tähtis praktiline järelm: see võimaldab siseriiklikes kohtutes, eeskätt esimese astme kohtutes *sisemist delegeerimist*. Asjaolu, et institutsiooni nimel välja antud dokumendi on allkirjastanud ametnik, õiguse sekretär või muu siseriikliku õiguse alusel kohaselt volitatud kohtu töötaja, tavaliselt liht-, tagaselja- või väiksemate kohtuvaidluste menetluses, ei tekita kahtlust asjaomase institutsiooni liigitamisel „kohtuks“. Küsimus, kes täpselt otsuse tegi või kes sellele alla kirjutab, võib tekkida siis, kui otsustatakse, kas dokument kujutab endast „kohtuotsust“, ent see on teine teema.

92. Seevastu siis, kui liikmesriik otsustab delegeerida õigustmõistva funktsiooni *väljapoole*, st kohtusüsteemist välja, ei muutu üksus, kellele funktsioon delegeeriti, pelgalt selle delegeerimise tulemusel eelduslikult „kohtuks“.

93. Minu meelest oleks selle eristuse eitamine vastuolus mõiste „kohus“ loomuliku tähendusega ning samuti määruse artiklitega 2 ja 3. Samuti oleksid sellel päris soovimatud ja ebapraktilised tagajärjed.

94. Ent ehkki põhireeglid on parim praktiline lahendus valdava osa asjade lahendamiseks,⁴⁹ ei ole see teema sellega ammendatud. Alati võib ette tulla ootamatuid ja erandlikke olukordi. Lisaks sõltuks mõiste „kohus“ puhtalt siseriiklik institutsiooniline määratlus lõppkokkuvõttes täielikult liikmesriikidest ja nende kohtusüsteemi ülesehitust puudutavatest valikutest. See oleks vastuolus selle mõiste pärinemisega liidu õigusest.⁵⁰ Samas oleks oma eesmärgi arvestades kohatu luua sõltumatu, täielikult autonoomne liidu õiguse mõiste „kohus“. Eeltoodud põhjustel tooks see samuti kaasa terve rea praktilisi raskusi. Seega nõuab see määratlus nii siseriikliku õiguse kui ka liidu õiguse mõõdet, mis vastavad käesolevas ettepanekus pakutud lähenemise esimesele ja teisele tasandile.

95. Pakutud lähenemise teise tasandi osas suudan ette kujutada (vähemalt) kahte olukorda, milles võib *erandlikult* seada institutsionaalse põhimääratluse kahtluse alla ning hakata nüansseeritumalt hindama seda, kas asutus on või ei ole kohus.

96. Esiteks olukorrad, kus põhimõtteliselt määruse reguleerimisalasse kuuluvate tsiviil- ja kaubandusasjade osas otsuste tegemine on liikmesriigi kohtusüsteemis *sisemiselt* delegeeritud, ent seda viisil, mis tekitab tõsiseid ja ilmseid konstitutsiooniõiguslikke kahtlusi teistes liikmesriikides. Selles kategoorias võib ette kujutada kaks stsenaariumi: liikmesriik võib püüda oma kohtusüsteemi raames nimetada „tavalisteks kohtuteks“ institutsioone ja/või isikuid, keda teised liikmesriigid lihtsalt ei saa

49 — Seda kinnitab asjaolu, et alates Brüsseli konventsiooni jõustumisest üle 40 aasta tagasi ei ole Euroopa Kohus selles kontekstis mõiste „kohus“ konkreetset tähendust kunagi üksikasjalikult käsitlenud.

50 — Tõendiks selle kohta, et määruse nr 1215/2012 puhul see ei olnud seadusandja tahe, on asjaolu, et algses komisjoni ettepanekus määruse kohta sisaldas mõiste „kohus“ määratlus sõnastuses „liikmesriigi määratud ametiasutus“ (Ettepanek Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades, COM(2010) 748 lõplik – COD 2010/0383, artikli 2 punkt c). Seda määratlust ei jäetud siiski lõppteksti.

sellisteks asutusteks pidada, vaatamata nende formaalsele liigitusele.⁵¹ Teise võimalusena, jällegi väga erandlikel asjaoludel, võib ette kujutada, et liikmesriigi tavaliste kohtute töös esineb sellised häireid, mis muudavad automaatse vastastikuse tunnustamise problemaatiliseks.⁵² Mõlema taolise stsenaariumi puhul peaks vajaliku korrektiivi võimaldama selliste asutuste liidu õiguse autonoomsel mõistel põhinev hindamine.

97. Teiseks olukorrad, kus õigusemõistmise funktsiooniks loetav tegevus on delegeeritud üksusele *väljaspool*, mis esmapilgul ei kuulu liikmesriigi kohtusüsteemi. Võib eeldada, et võrreldes esimesega on sellise teise stsenaariumi realiseerumine märksa tõenäolisem. Käesolevas asjas näibki tegemist olevat sellise olukorraga. Jällegi peaks olema võimalik toetuda mõiste „kohus“ nüansseeritumale määratlusele, mis põhineb puhtalt liidu õigusel.

98. Milline see määratlus peaks olema? Eeltoodud põhjustel ma ei pea kohaseks võtta tervikuna üle määratlusi, mis on välja töötatud teisese õiguse muude instrumentide erinevates kontekstides.

99. Samas, nagu on juba märgitud (käesoleva ettepaneku punkt 80), kasutatakse määruse nr 1215/2012 sõnastuses samu termineid nagu ELTL artiklis 267.

100. On häid normitehnilisi ja pragmaatilisi põhjuseid, miks pole vaja hakata uuesti ratast leiutama, st looma täiesti uusi määratlusi. Normitehniliselt on õiguse sidusus selle ennustatavuse ja õiguspärasuse oluline element. Nagu käesoleva ettepaneku punktides 77 ja 78 on märgitud, on see valdkond mõisteliselt juba väga killustunud. Seetõttu näib mõistlikum suund olevat püüda eri instrumente samm-sammult üksteisele lähemale tuua, selle asemel, et veel üks uus määratlus välja mõelda. Pragmaatiliselt võib väita, et selliste õigusemõistmisega tegelevate organite, mida saab nimetada „kohtuteks“, kõige iseloomulikumatid tunnused on võimalik päris hästi tuvastada juba ELTL artikli 267 alusel.

101. Eeltoodut arvestades teen ettepaneku, et sellistel juhtudel nagu põhikohtuasjas, kus organi institutsiooniline põhiliigitus on seatud kahtluse alla, võib seda liigitust täpsemalt hinnata nende tunnuste alusel, mida kasutatakse „kohtute“ tuvastamiseks ELTL artiklit 267 käsitlevas Euroopa Kohtu praktikas. Sellega seoses tuleb tuvastada, kas asjaomasel siseriiklikul organil on kõik tunnused, mida selles määratluses traditsiooniliselt loetakse ning milleks on: organi asutamine seaduse alusel, alalisus, otsuste kohustuslikkus, menetluse võistlevus, õigusnormide kohaldamine selle organi poolt ning tema sõltumatus.⁵³

102. Ent ratta uuesti leiutamise vältimine ei välista selle täiendamist ega selle kasutamise kohandamist. Käesolevas asjas tähendaks kohandamine mitte seda, *mis* kriteeriume tuleks kasutada, vaid pigem seda, *kuidas* neid tuleks kasutada konkreetselt määruse nr 1215/2012 kontekstis.

103. Kohandamine, mida käesolevaga ette panen, võtab arvesse eelotsusetaotluse mehhanismi ja määruse erinevaid eesmärgi. Esimese puhul on tegemist dialoogiga kohtunike vahel ning see edendab liidu õiguse ühtsust. Teine on kohtuotsuste vastastikuse tunnustamise ja vaba liikumise instrument, mille eesmärgid on kiirus, lihtsus ja ennustatavus,⁵⁴ põhinedes samas vastastikusel usaldusel kohtuliku kaitse piisavate standardite vastu.

51 — Selle kategooria ilmestamiseks võib tuua terve rea selgelt absurdseid näiteid. Ent olulisem on pigem rõhutada selliste juhtude puhul liidu õiguse autonoomse mõiste kasutamise eesmärki, milleks ei ole esmajärjekorras mitte liidu huvid, vaid eelkõige teiste liikmesriikide huvid.

52 — Vt laiema analoogia korras kohtuotsus, 5.4.2016, Aranyosi and Căldăraru (C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkt 98 jj).

53 — Vt nt kohtuotsus, 17.9.1997, Dorsch Consult (C-54/96, EU:C:1997:413, punkt 23), mida on hiljuti kinnitatud kohtuotsuses, 24.5.2016, MT Højgaard and Züblin (C-396/14, EU:C:2016:347, punkt 23).

54 — Kohtuotsus, 15.11.2012, Gothaer Allgemeine Versicherung jt (C-456/11, EU:C:2012:719, punkt 26).

104. See eesmärkide erinevus peab kajastuma erinevas lähenemises sellele, kuidas samu kriteeriume kohaldada. Eelotsusetaotluste vastuvõetavuse alases praktikas võib selgelt täheldada küllaltki leebet lähenemist põhimõttel „kui esinevad kahtlused, siis on vastuvõetav“. Selle paindlikkuse varasemas ilukirjanduslikus kirjelduses on mängitud võimalusega võtta vastu isegi selline eelotsusetaotlus, mille on esitanud Barataria saare kubernerina tegutsev Sancho Panza.⁵⁵

105. Ent määruse väga erinevat konteksti ja eesmärki arvestades tuleb neidsamu kriteeriume minu arvates kohaldada *kitsalt*. Muidugi nõuab vastastikune usaldus selgust ja kindlust, et piiripealsetel juhtudel pakuvad organi aktid, mida liikmesriigil palutakse täita, piisavaid garantiisid sõltumatuse, erapooletuse, võistleva menetluse ja kaitseõiguse üldise austamise osas. Eespool (punktis 101) loetletud tegureid ei tohiks seega pidada valikulisteks ega üldise hindamise rohkem või vähem olulisteks elementideks. Teen ettepaneku pidada neid selle asemel kontrollnimekirjaks.

106. Ehk teisisõnu peaks määruse nr 1215/2012 konkreetses kontekstis kasutama siseriikliku organi võimaliku teise tasandi funktsionaalse hindamise puhul *kitsast* lähenemist: kõik kriteeriumid peavad olema täidetud ning kasutada ei saa asendamist ega kogumis hindamist.⁵⁶

107. Kokkuvõtvalt, eeltoodud Don Quijotest pärinevat metafoori kasutades: ELTL artiklist 267 tulenevat kohtu määratlust võib laiendada ning lugeda vastuvõetavaks küsimus, mille on esitanud Sancho Panza, tegutsedes Barataria saare kubernerina. Lõpuks peaks ju õiguse ühtsuse ja selguse huvides küsimustele vastamise üldiselt suhtuma positiivselt. Ent kuberner Sancho Panza tehtud kohtuotsuste täitmine teistel saartel elavate isikute suhtes on täiesti teine küsimus.

– Kohaldamine käesolevas asjas

108. Eelotsusetaotlusest ning Euroopa Kohtule esitatud seisukohtadest ei nähtu, et Horvaatia notarid vastaksid käesolevas asjas mõiste „kohus“ institutsionaalsele põhimääratlusele.

109. Ent kas neid ei võiks siiski liigitada „kohtuks“ välja pakutud lähenemise teise sammu alusel, st kohaldades „artikli 267 kontrollnimekirja“?

110. Mitu asjaomast tingimust on käesolevas asjas selgelt täidetud, nagu märgib eelkõige Horvaatia valitsus. Lõppastmes on selle tuvastamine siseriikliku kohtu ülesanne.

111. Ent minu arvates, nagu on märkinud komisjon ja arutatud täiendavalt kohtuistungil, jääb eelotsusetaotluses kirjeldatud Horvaatia notarite menetlusest selge mulje, et tegemist ei ole võistleva menetlusega. See näib olevat nii juba määratlusest tulenevalt, sest tegeliku vaidluse korral tuleb täitemenetluse seaduse artikli 282 lõike 3 kohaselt pädevus üle anda kohtutele.

112. ELTL artiklis 267 sätestatud mõiste „kohus“ kohaldamisel ei ole menetluse võistlevus tingimus *sine qua non*. Ent eeltoodud põhjustel ma leian, et seda tuleb määruse puhul pidada mõiste „kohus“ sisustamisel kohustuslikuks tingimuseks.

113. Isegi kui menetlus võib (isegi hõlpsasti) *muutuda* võistlevaks selle üleviimisel teise organisse, ei ole see minu arvates iseenesest piisav, liigitamaks oma pädevuse üle andev organ „kohtuks“ määruse tähenduses. Põhjus on lihtne: tegelik õigustmõistva menetluse võistlev osa leiaks aset kohtu ja mitte notari ees.

55 — Vt kohtujuristi ettepanek, Ruiz-Jarabo Colomer, kohtuasi De Coster (C-17/00, EU:C:2001:366, punkt 14).

56 — Siseriiklikud kohtud on muidugi vabad (ja mõnikord kohustatud) piiripealsetel juhtudel konsulteerima Euroopa Kohtuga vastavalt ELTL artiklile 267.

iii) Ettepanek seoses teise küsimusega

114. Eeltoodud põhjustel teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata eelotsusetaotluse esitanud kohtu teisele küsimusele järgmiselt: selleks, et üksuse võiks liigitada „kohtuks“ määruse nr 1215/2012 tähenduses, peab see üksus olema liikmesriigi kohtusüsteemi osaks olev kohtuorgan. Kahtluse korral võib selline üksus olla siiski hõlmatud mõistega „kohus“, kui ta vastab järgmistele kriteeriumidele: 1) asutamine seaduse alusel; 2) alalisus; 3) otsuste kohustuslikkus; 4) menetluse võistlevus, 5) õigusnormide kohaldamine selle organi poolt, ja 6) sõltumatus.

V. Ettepanek

115. Teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Općinski sud u Puli-Pola (Pula linnakohus, Horvaatia) küsimustele järgmiselt:

Esimene küsimus

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määrus (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades on kohaldatav sellistes olukordades nagu käesolevas asjas, kus eraisik ja avaliku sektori asutuse omandis olev üksus on sõlminud parkimiskoha kasutamise lepingu, kui viimatinimetatu ei teosta oma avalikku võimu.

Teine küsimus

Selleks, et üksuse võiks liigitada „kohtuks“ määruse nr 1215/2012 tähenduses, peab see üksus olema liikmesriigi kohtusüsteemi osaks olev kohtuorgan. Kahtluse korral võib selline üksus siiski olla hõlmatud mõiste „kohus“ määratlusega, kui ta vastab järgmistele kriteeriumidele: 1) asutamine seaduse alusel; 2) alalisus; 3) otsuste kohustuslikkus; 4) menetluse võistlevus, 5) õigusnormide kohaldamine selle organi poolt, ja 6) sõltumatus.